

?deal ve Gerçek Benlik Kavram? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?deal ve Gerçek Benlik Kavram? Ölçe?i. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23121>

Özet

?deal ve Gerçek Benlik Kavram? Ölçe?i, Necla Acun Kap?k?ran taraf?ndan geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. Ölçek, bireylerin arzuladıkları benlik (ideal benlik) ile kendilerini mevcut durumda algıladıkları benlik (gerçek benlik) arasındaki ayrım ve bu kavramların farklı boyutlarını ölçmeyi amaçlamaktadır. Toplam 90 maddeden oluşan bu geliştirme ölçe?i, 4'lü **Likert ölçe?i** formatında derecelendirilmektedir (0=hiç, 3=her zaman). Yapılan analizler, ölçe?in üç faktörlü bir yapıya sahip olduğunu ve bu faktörlerin toplam varyansın yüzde 53'ünü açıkladığını göstermektedir.

Ölçe?in psikometrik özellikleri, ideal ve gerçek benlik kavramları arasındaki düşük korelasyon (.13) ile bu iki temel yapının bağımsızlığını desteklemektedir. Alt ölçekler düzeyinde ise yüksek iç tutarlılık değerleri rapor edilmiştir, bu da ölçe?in güvenilirliğini işaret etmektedir. Ölçek, özellikle **benlik** sunumu, sosyal benlik ve akademik benlik gibi alanlardaki algılar derinlemesine incelemek için tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Benlik Kavramı, ?deal Benlik, Gerçek Benlik, Benlik Sunumu, Akademik Benlik, Sosyal Benlik, Ölçek Geliştirme, Psikometri.

Yazarlar

Necla Acun Kap?k?ran

Amaç

?deal ve Gerçek Benlik Kavram? Ölçe?i'nin temel amacı, bireyin sahip olmak istediği nitelikleri temsil eden **ideal benlik** ile bireyin kendisini olduğu gibi algıladığı **gerçek benlik** arasındaki ayrımın psikometrik olarak ölçmek ve değerlendirmektir. Bu ayrımın derecesi, psikolojik uyum ve motivasyon düzeyleri hakkında önemli bilgiler sunmaktadır.

Ölçek, bu iki temel benlik yapısının yanısıra, benlik kavramının farklı alt alanlardaki (örneğin sosyal ve akademik alanlar) tezahürlerini de inceleyerek daha kapsamlı bir profil çikarmayı hedeflemiştir. Bu çalışmada, özellikle 2004 yılında Türkiye'deki eğitim alanında kullanılabilecek, geçerli ve güvenilir bir araç geliştirme ihtiyacına cevap vermiştir.

Yapı

Ölçek, **Benlik Kavramı** (Self-Concept) psikolojik yapısının temel almaktadır. Bu yapı, kişinin kendi hakkındaki düşünce ve duygularının bütünüdür. Ölçek, özellikle Carl Rogers'in teorik

çerçevesine uygun olarak, ideal ve gerçek benlik arasındaki tutarsızlık (discrepancy) düzeyini belirlemeye odaklanmıştır.

Ölçek, benlik kavramını çok boyutlu olarak ele almakta olup, analizler sonucunda üç ana faktörün varlığı tespit edilmiştir: Benlik Sunumu, Sosyal Benlik Kavramı ve Akademik Benlik Kavramı. Bu alt ölçekler, bireyin farklı sosyal roller ve bağlamlar içerisinde kendini algılama biçimlerini yansıtmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, açıktaki faktör analizi (AFA) ile incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, belirlenen üç faktör, toplam varyansın yüzde 53'ünü açıklayabilmektedir ki bu, sosyal bilimler araştırmaları için kabul edilebilir bir düzeydir.

Maddelerin faktörlere dağılımı incelendiğinde, Benlik Sunumu ve Sosyal Benlik Kavramı alt ölçeklerinin maddelerinin tamamen ayrılmadığı gözlemlenmiştir. Buna karşın, Akademik Benlik Kavramı maddeleri, diğer alt ölçek maddelerine kıyasla daha belirgin bir şekilde ayrılmış ve özgün bir faktörü temsil etmiştir. Bu durum, akademik benliğin diğer sosyal yönlerden yapısal olarak daha bağımsız olduğunu göstermektedir.

Güvenirlilik

İç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleri kullanılarak ölçeğin güvenilirliği değerlendirilmiştir. İdeal benlik kavramı ve bu kavrama ait alt ölçeklerin madde toplam korelasyonları .67 ile .85 arasında yüksek bir düzeyde göstermektedir. Bu aralık, ideal benlik boyutlarının güçlü bir iç tutarlılığa sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Gerçek benlik kavramı alt ölçeklerinin korelasyonları ise .45 ile .84 arasında değişmektedir. Bu değerler de genel olarak iyi düzeyde bir güvenilirliğe işaret etmekle birlikte, bazı alt boyutlarda iç tutarlılığın ideal benlik boyutlarına göre daha düşük olabileceğini düşündürmektedir. En kritik bulgu, ideal benlik kavramı ile gerçek benlik kavramı arasındaki korelasyonun oldukça düşük (.13) olmasıdır, bu da iki yapının teorik olarak beklenildiği gibi ayrı ve bağımsız yapılar olduğunu desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal özellikleri, üç faktörlü bir model aracılığıyla ortaya konmuştur. Bu üç faktör, ölçek maddeleri arasındaki varyansın %53'ünü açıklamaktadır. Faktör yapısı, **faktör analizi** sonucunda Benlik Sunumu, Sosyal Benlik Kavramı ve Akademik Benlik Kavramı olarak adlandırılmıştır.

Analizler, özellikle Akademik Benlik Kavram?'n?n güçlü ve ayr??m?? bir faktör oldu?unu gösterirken, Benlik Sunumu ve Sosyal Benlik Kavram? alt ölçek maddelerinin birbiriyle k?smen örtü?tü?ünü ortaya koymu?tur. Bu örtü?me, bu iki boyutun sosyal ba?lamdaki benlik alg?s'n?n farklı yönlerini temsil etti?ini ancak tamamen ba??ms?z olmad?klar'n? dü?ündürmektedir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Development)

Format: 90 maddelik, öz bildirim (self-report) ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genç Yeti?kinler ve Ergenler (Genellikle üniversite ö?rencileri üzerinde uygulanm??t?r.)

Ya? Grubu: 16 ya? ve üzeri.

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in güvenilirli?i çal??mas?, Pamukkale Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi'nde yay?mlanm??t?r, bu da örneklemin büyük olas?lıkla üniversite ö?rencileri veya e?itim alan?nda çal??an bireylerden olu?tu?unu göstermektedir.

Test Metodolojisi: Maddeler, 4'lü **Likert ölçe?i** kullan?larak derecelendirilmi?tir (0=hiç, 3=her zaman). Yüksek puanlar, ilgili benlik alan?nda daha güçlü bir alg?y? veya ideal benli?e daha yak?n bir durumu i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Öz Kavram?, Psikolojik Ölçme, Faktör Yap?s?, ?ç Tutarlılık, Korelasyon, Geli?tirme Çal??mas?, Necla Acun Kap?k?ran.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: nkkiran@pau.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Pamukkale Üniversitesi E?itim Fakültesi, Denizli, Türkiye (Kaynak yay?na göre).

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Ölçek, Necla Acun Kap?k?ran taraf?ndan 2004 y?l?nda yay?mlanan çal??ma kapsam?nda

geliştirilmiştir. Kullanım izinleri için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim e-posta adresi: nkkiran@pau.edu.tr. Ücret bilgisi mevcut değildir; akademik amaçlı kullanımlarda genellikle izin alınması yeterlidir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

The original PDF can be downloaded here: [ideal-ve-gercek-benlik-kavrami-olceginin-guvenirligi-ye-gecerligi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Kapıkıran, N. A. (2004). ?deal ve Gerçek Benlik Kavram? Ölçeğinin güvenilirliği. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(16), 14-25. DOI linki: dergipark.ulakbim.gov.tr

?deal ve Gerçek Benlik Kavram? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

90 maddeden oluşmaktadır.

Benimle birlikte olmaktan hoşlanan benim yaşamda ve cinsiyetimde arkadaşlara sahip olmak isterdim.